

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **F. P.**, nar. X., bytom M., ul. P. č. X., zastúpeného opatrovníkom L. P., nar. X, bytom M., ul. P. č. X., proti odporkyňni **Sociálnej poisťovni v Bratislave**, ul. 29. augusta č. 8, o invalidný dôchodok, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. augusta 2011, č. k. 1Sd/80/2010-35, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 26. augusta 2011, č. k. 1Sd/80/2010-35 **z r u š u j e** a vec mu **vracia** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 26. augusta 2011, č. k. 1Sd/80/2010-35, potvrdil rozhodnutie z 1. júla 2010 číslo X., ktorým odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o invalidný dôchodok pre nesplnenie podmienky potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia podľa § 72 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“).

V odôvodnení uviedol, že navrhovateľ z podmienok vzniku nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení spĺňa podmienku, že je invalidný a podmienku, že ku dňu vzniku invalidity nesplnil podmienku nároku na starobný dôchodok a nebol mu ani priznaný predčasný starobný dôchodok. Zo zisteného skutkového stavu vychádzajúceho z administratívneho spisu a prejavu opatrovníka navrhovateľa na pojednávaní dospel krajský súd k záveru, že navrhovateľ nespĺňa podmienku potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia, ktorý je vzhľadom na jeho vek 15 rokov a ktorý sa zisťuje, ako z § 72 ods. 2 zákona o sociálnom poistení vyplýva, z obdobia pred vznikom invalidity. Navrhovateľ do 16. apríla 2010, odkedy bol uznaný invalidným, získal celkom dobu poistenia 7 rokov a 288 dní obdobie dôchodkového poistenia, v dôsledku čoho nespĺňa

podmienku potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia. Krajský súd preto dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je vecne správne. Účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal odvolanie opatrovník navrhovateľa a žiadal rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a priznať navrhovateľovi invalidný dôchodok. Uviedol, že navrhovateľ je mentálne ako malé dieťa a nemôže za to, že mu vo výkone trestu odňatia slobody nedali robiť.

Odporkyňa v písomnom vyjadrení navrhla napadnutý rozsudok krajského súdu ako správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP, § 250s v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa je potrebné vyhovieť.

Podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení poistenec má nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal invalidný, získal počet rokov dôchodkového poistenia uvedený v § 72 a ku dňu vzniku invalidity nespĺňa podmienku nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok poistenca vo veku nad 45 rokov je najmenej 15 rokov a zisťuje sa z obdobia pred vznikom invalidity (§ 72 ods. 1 písm. g/ a ods. 2 zákona o sociálnom poistení).

Zo spisov vyplýva, že žiadosťou, doručenou odporkyňi 24. mája 2010, navrhovateľ žiadal o priznanie invalidného dôchodku od 16. apríla 2010.

Jeho zdravotný stav posúdila posudková lekárka sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky v Prešove MUDr. E.. V lekárskej správe z 12. mája 2010 uviedla, že navrhovateľ trpí na poruchy osobnosti a správania zapríčinené chorobou, poškodením a dysfunkciou mozgu a stredný stupeň duševnej zaostalosti. Za rozhodujúce zdravotné postihnutie posudková lekárka určila duševné choroby a poruchy správania (kapitola V. pol.

1, písm. b/: ťažké poruchy (ťažká demencia), prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení) s mierou poklesu schopnosti zárobkovej činnosti 75 % s tým, že navrhovateľ je podľa § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení invalidný. Vznik invalidity posudková lekárka určila od 16. apríla 2010, ktorý bol dňom spísania žiadosti o invalidný dôchodok a dňom, od ktorého žiada priznať tento uplatnený nárok. V celkovom posudku je uvedené, že navrhovateľ chodil do osobitnej školy. Naposledy pracoval na JRD v Š. do 31. marca 1975. Od februára 1976 bol opakovane vo výkone väzby a v súčasnosti nepracuje. Od roku 2010 je liečený na psychiatrii a v minulosti utrpel úraz hlavy po zrážke autom. Nemá vyvinuté sociálne návyky, vyrastal bez rodičov, túlal sa, nepracoval.

Odporkyňa pri posudzovaní vzniku nároku na invalidný dôchodok v otázke dĺžky dôchodkového poistenia vychádzala z uvedenej Lekárskej správy, ktorá určila deň vzniku invalidity na 16. apríl 2010.

V súdnom spise na č. 1. 18 je založený rozsudok, č. k. 7Ps/3/2010-45, Okresného súdu M. z 18. augusta 2010, ktorého výrokom bol navrhovateľ pozbavený spôsobilosti na právne úkony. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť 21. septembra 2010. Z jeho obsahu vyplýva, že výsluchom znalca MUDr. B. súd zistil, že posudzovaný navrhovateľ trpí duševnou poruchou stredne ťažkého stupňa duševnej zaostalosti, teda inbecilitou a organickým psychosyndrómom. Od malička zaostával v psychomotorickom vývoji, došlo ku globálnemu zníženiu rozumových schopností a to až do takej miery, že bol oslobodený od povinnej školskej dochádzky. Podľa údajov od príbuzného do roku 2007 žil asociálnym spôsobom života ako bezdomovec. Uvedená duševná porucha sa teda prejavuje nielen na úrovni rozvojových schopností, ale aj na úrovni pamäti poruchami vnímania, poruchou schopnosti sa sústrediť. Hygienické návyky má osvojené iba čiastočne. Uvedená duševná porucha je trvalá, ďalšou liečbou neovplyvniteľná. Jeho aktuálny psychický stav odôvodňoval úplné pozbavenie spôsobilosti na právne úkony.

Ďalej na č. 1. 3 a 22 súdneho spisu sú správy klinickej psychologičky Mgr. E. K. z Psychiatrickej nemocnice v M. z 18. novembra 2010 a z 13. januára 2010. Z ich obsahu okrem iného vyplýva, že navrhovateľ žil na ulici, raz ho zrazilo auto, bol v bezvedomí v nemocnici na pozorovaní, ujal sa ho brat, žije u neho, ale stále chodí von na ulicu, nedodržiava hygienu, čítať a písať nevie. Rozpráva rómsky, aj to zle artikuluje. Kontakt sa dá nadviazať len prostredníctvom brata, ale neudrží pozornosť na dlhšiu dobu, rozpráva sa sám

so sebou, reč je nečistá, zle artikuluje, orientácia je narušená komplexne, je naučený žiť na ulici. Nechápal zadanie testových úloh, predpokladaná úroveň inteligenčných schopností je v pásme imbecilitas gravis. Testy organicity boli vysoko pozitívne. Osobnosť hodnotila ako primitívnu, málo duševne diferencovanú, ktorá má narušenú kritičnosť, súdnosť, nie je schopný samostatnej existencie, potrebuje pomoc a dozor inej osoby. Podľa záveru správy ide o mentálnu retardáciu-imbecilitas gravis. IQ v rozpätí 35-44, organické poškodenie CNS.

Zo správy klinickej psychologičky Mgr. E. K., ani z výsluchu znalca MUDr. B. v konaní o pozbavenie spôsobilosti navrhovateľ na právne úkony, napokon ani z psychiatrického vyšetrenia MUDr. J. (č. l. 23) však nemožno zistiť, či sa znalci zaoberali dátumom vzniku invalidity navrhovateľa aj pred dňom, od ktorého žiadal priznať invalidný dôchodok (pred dňom 16. apríla 2010). Zistenia, že navrhovateľ má IQ v rozpätí 35-44 a organické poškodenie CNS však vzbudzujú pochybnosti, či navrhovateľ nebol invalidný už pred skončením povinnej školskej dochádzky a či mu invalidita nevznikla v mladosti, a to aj s prihliadnutím na údaje opatrovníka, že navrhovateľ nevie čítať ani písať, rozpráva sa sám so sebou, smeje sa hoci čomu, ukončil jeden ročník osobitnej školy, je na úrovni 5 ročného dieťaťa. Záver že invalidita navrhovateľ vznikla až 16. apríla 2010 preto nie je doložený vykonaným dokazovaním a nie je ani riadne a dostatočne zdôvodnený.

Poistencovi, ktorý sa stal invalidný v období, v ktorom je nezaopatreným dieťaťom, sa podmienka počtu rokov dôchodkového poistenia uvedená v odseku 1 považuje za splnenú (§ 72 ods. 3 zákona o sociálnom poistení).

Aj keď posudková lekárka za rozhodujúce zdravotné postihnutie navrhovateľa označila duševné choroby a poruchy správania podľa kap. V, pol.1b/ prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení vzhľadom na duševnú chorobu navrhovateľa zrejme z mladosti, podľa názoru odvolacieho súdu ide o nedostatočné zistenie dátumu vzniku invalidity navrhovateľa. Touto skutočnosťou sa odporkyňa, ani krajský súd nezaoberali a v napadnutom rozhodnutí odporkyne a rozsudku krajského súdu neodôvodnili, prečo za rozhodujúce zdravotné postihnutie považujú duševné poruchy a poruchy správania až odo dňa spísania žiadosti o invalidný dôchodok.

Odvolací súd preto dospel k záveru, že krajský súd rozhodol predčasne na základe nedostatočne zisteného skutočného stavu veci.

Z uvedeného dôvodu odvolací Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. h/ OSP).

Krajský súd až po doplnení dokazovania v naznačenom smere vyššie, bude môcť vo veci znova rozhodnúť a v novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne aj o náhrade trov odvolacieho konania.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. novembra 2012

JUDr. Elena Závadská, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Mária Kráľová